

Psychologiczne spojrzenie na pewien aspekt dziejącej się pandemii COVID-19. Dlaczego tak wiele osób nie wierzy w dziejącą się pandemię?

Damian D. Brela

damianbrela.com

ABSTRACT: Dlaczego tak trudno pewnej części społeczeństwa uwierzyć w pandemię COVID-19? Autor sugeruje postulat o teorii tzw. pokolenia science – fiction. Zjawisko polegające na widzeniu obrazu świata w sposób zniekształcony na wzór tego, co widzimy w typowych amerykańskich filmach science – fiction. Nauka jest w nich tak wyolbrzymiona, że aż nieprawdopodobna. Wielu ludzi ufa teoriom naukowym i wizjom świata w nich prezentowanych, które nie przystają do realnej rzeczywistości. Nauka w tego typu filmach jest karykaturą, a w konsekwencji staje się pseudonauką. Dlatego w sytuacji takiej jak obecna pandemia widzimy na co dzień konsekwencje pokolenia science – fiction.

ENGLISH VERSION: Why is it so difficult for certain sections of society to believe in the COVID-19 pandemic? The author suggests a postulate about the theory of the so-called science fiction generation. The phenomenon of seeing the image of the world in a distorted way, similar to what we see in typical American science-fiction films. Science is so exaggerated in them that it is unbelievable. Many people trust these scientific theories and the visions of the world presented in them that do not correspond to real reality. Science in this type of film is a caricature, and consequently becomes a pseudoscience. Therefore, in a situation like the current pandemic, we see the consequences of the science-fiction generation on a daily basis.

KEYWORDS: COVID-19, pandemic, generation science-fiction

Odpowiedź jest prosta, ale i też wydaje się być banalna.

Od wielu lat mamy do czynienia z pokoleniem science - fiction, czyli z takim sposobem widzenia rzeczywistości jaki możemy zaobserwować w tego typu filmach.

Ludzie dziwią się, gdzie są te zalegające na korytarzach zwłoki zmarłych z powodu wirusa... gdzie są te tłumy ciężko chorujących na ulicach miast... czemu wychodząc z domu wszystko jest takie zwyczajne...

Filmy s-f, które są produkowane w setkach, jeśli nie w tysiącach, które każdego dnia uczą nas, że gdy coś złego się dzieje, to jest to takie spektakularne, takie wyostrzone. A tutaj szara rzeczywistość za oknem...

Filmy science - fiction polegają na zniekształceniu nauki do granic możliwości, na stworzeniu z nauki wyidealizowanej karykatury.

Bardzo często brakuje nam wiedzy specjalistycznej z zakresu biologii, medycyny, fizyki, chemii, psychologii... i oglądając filmy s-f, które opierają się na ideach wprost pochodzących ze świata nauki; ideach pięknie zobrazowanych tzw. efektami specjalnymi... nasz umysł popada w intelektualną pułapkę - złudzenia prawdy.

Widząc te treści tak rozwinięte i tak barwnie zaprezentowane z silnym powiewem naukowości, elokwencji, i pewnej erudycji pozwalają nam ufać i traktować je za coś prawdziwego.

Wiele razy wśród swoich znajomych czy nawet pacjentów, kiedy opowiadają o obejrzanym filmie s-f, relacjonują zawarte tam idee jako coś realnie naukowego, coś niepodważalnego, bo właśnie opartego o naukę. I nie znając faktycznego stanu nauki w danym zagadnieniu, te treści pseudonaukowe w percepcji widza stają się faktycznie naukowe.

Ważną rolę grają tutaj również serwisy informacyjne nadawane na żywo 24h na dobę. Często przekazywane relacje z wydarzeń katastroficznych, ataków bombowych / terrorystycznych, kataklizmów naturalnych itd., które mimo pełnej rzetelności i obiektywności w przekazywaniu stanowią dla wielu ludzi swego rodzaju science – fiction w realu. I jest to naturalne wrażenie. Nie każdy z nas przeżył czy miał bliski kontakt z tak poważnymi tragediami.

W każdym razie, nasza psychika jest zasilana popędami, które w najogólniejszej perspektywie można zredukować do dwóch grup: popędy życia (rozwoju) oraz popędy destrukcji (agresji). I każdy popęd przejawia swój cel, obiekt i wymaga zaspokojenia.

Zatem oglądając filmy s-f zaspokojenie popędów ulega kondensacji. Widzimy coś, co jest zagrażające ludzkości, niebezpieczne, niszczycielskie (destrukcyjne) i jednocześnie coś, co jest ratujące, pełne nadziei, mądrości, dające przetrwanie.

O ile w rzeczywistości zagrożenia faktycznie występują, o tyle w filmach s-f są one na tyle skrajnie wyostrome, że są w stanie w ciągu kilku godzin zniszczyć ludzkość, a nawet dokonać zagłady całego świata.

Percepcja filmów s-f zmienia również nasz kontakt z rzeczywistością. Rzeczywistość realna staje się rozczarowująca, mało atrakcyjna, pozostawiająca niedosyt.... w zaspokajaniu wyżej wymienionych popędów. I wcale nie dotyczy to już tylko filmów s-f, ale także innych dziedzin naszego życia: relacji, zdrowia, seksu, pornografii, świętości, historii, itd.

W poprzednich stuleciach, odległych od nas, widoki torturowań; bitwy gladiatorów aż do dosłownej śmierci któregoś z nich; okrutne wyroki procesów sądowo-religijnych, jak np. wieszanie, ścinanie, nabijanie na pal, palenie na stosach... To wszystko działo się wtedy w realu. Każdy mógł przeżywać to na żywo - jako obserwator, sprawca, a nawet w roli ofiary.

Dzisiaj rozwój nauki i techniki pozwala nam przeżywać zaspokojenie takich właśnie mściwych, mrocznych popędów na ekranie telewizora, w kinie lub – co ciekawe

– w grach, które są obecnie czymś dynamicznym, czymś w czym – tak jak w filmie – możemy odegrać sami jakąś rolę.

Wracając do tematu... pokolenie science – fiction przyzwyczajone do spektakularnych, dosłownych scen tragiczności oczekuje w świecie zewnętrznym potwierdzenia swoich filmowych fantazmatów i kiedy to się nie dzieje, jest za słabe, za mało rażące powstaje nieznośne uczucie dysonansu poznawczego, które jest napięciem, a jak każde napięcie taki ten o charakterze intelektualnym nasz umysł potrzebuje zlikwidować... i dzieje się to na drodze zaprzeczenia, tłumienia, wypierania faktu istnienia pandemii.

Literatura (inspiracje):

Bee, H. (1998). *Psychologia rozwoju człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo Zysk i S-ka.

Birch, A. i Malim, T. (2002). *Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęstwa do dorosłości*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Cierpiałkowska, L. (2009). *Psychopatologia*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar”.

Cramer, P. i Gaul R. (1988). The effect of success and failure on children's use of defense mechanisms, *Journal of Personality*, 56, 729–742.

Freud, A. (1936/2016). *Ego i mechanizmy obronne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Freud, S. (1900/1996). *Objaśnianie marzeń sennych. Tom I*. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1911/2009). Uwagi na temat dwóch zasad procesu psychicznego. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości. Tom VIII*. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1915/2009). Popędy i ich losy. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości. Tom VIII*. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1920/2009). Poza zasadą rozkoszy. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości. Tom VIII*. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1923/2009). „Ja” i „To”. W: S. Freud, *Psychologia nieświadomości. Tom VIII*. Warszawa: Wydawnictwo KR.

Freud, S. (1926/2001). Zahamowanie, symptom i lęk. W: S. Freud, *Histeria i lęk* (s. 197-269). Warszawa: Wyd. KR.

Freud, S. (1930/1961). Civilization and its discontents. W: J. Strachey (ed.), *Standard Edition Vol. 21* (s. 59 -145). Londyn: Hogarth Press.

Johnson, S.M. (1998). *Style charakteru*. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.

Mądrzycki, T. (1977). *Psychologiczne prawidłowości kształtowania się postaw*. Warszawa: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych